

Bryssel, 11. marraskuuta 2022
(OR. en)

14495/22

SOC 614
EMPL 420
ANTIDISCRIM 112

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Ehdotus neuvoston päätelmiksi vammaisten henkilöiden integroitumisesta työmarkkinoille – <i>Hyväksyminen</i>

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion laatima ehdotus neuvoston päätelmiksi vammaisten henkilöiden integroitumisesta työmarkkinoille. Päätelmäehdotuksesta keskusteltiin sosiaalityöryhmän kahdessa kokouksessa ja järjestettiin valtuuskuntien epävirallinen kirjallinen kuuleminen (ST 14058/22). Liitteessä oleva teksti kuvastaa tekstiä, jonka valtuuskunnat hyväksyivät kyseisessä epävirallisessa kirjallisessa kuulemisessa. Ainoana erona on se, että kohdat on numeroitu järjestyksessä.

Komiteaa pyydetään vahvistamaan työryhmätasolla saavutettu yhteisymmärrys ja toimittamaan liitteenä oleva päätelmäehdotus 8. joulukuuta 2022 kokoontuvan neuvoston (työllisyys, sosiaalipolitiikka, terveys ja kuluttaja-asiat) hyväksyttäväksi.

Ehdotus: neuvoston päätelmät**vammaisten henkilöiden integroitumisesta työmarkkinoille****EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka TOTEAA SEURAAVAA:**

1. Euroopan unioni perustuu arvoille, joita ovat ihmisarvo, vapaus ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, ja se on sitoutunut torjumaan syrjintää, myös vammaisuuteen perustuvaa syrjintää, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja perusoikeuskirjan mukaisesti. EU on myös sitoutunut edistämään työllisyyden korkeaa tasoa.
2. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa, josta Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio antoivat yhteisen julistuksen vuonna 2017, todetaan, että jokaisella on oikeus yhtäläisiin mahdollisuuksiin (periaate 3), työllisyyden aktiiviseen tukemiseen (periaate 4), terveelliseen, turvalliseen ja asianmukaiseen työympäristöön ja tietosuojaan (periaate 10) sekä peruspalvelujen saatavuuteen (periaate 20). Pilarissa todetaan myös, että vammaisilla henkilöillä on oikeus ihmisarvoisen elämän varmistavaan toimeentulotukeen, työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistaviin palveluihin ja heidän tarpeisiinsa mukautettuun työympäristöön (periaate 17). Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa, joka annettiin 4. maaliskuuta 2021, asetetaan kolme uutta EU:n yleistavoitetta, jotka on määrä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä, jotta voidaan lisätä työllisyyttä ja osallistumista koulutukseen sekä pienentää köyhyys- ja syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrää. EU:n johtajat ilmaisivat myönteisen suhtautumisensa näihin yleistavoitteisiin Porton julistuksessa ja kesäkuussa 2021 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa tunnustetaan myös vammaisten henkilöiden panos vuoden 2030 tavoitteiden saavuttamiseen muun muassa siten, että siinä ehdotetaan vammaisten työllisyyseroa uudeksi pääindikaattoriksi sosiaali-indikaattoreiden tulostauluun.

3. EU ja sen jäsenvaltiot ovat vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen, jäljempänä 'vammaisyleissopimus', sopimuspuolia. Jäsenvaltioiden suuri enemmistö on myös ratifioinut yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan, jonka Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous hyväksyi 13. joulukuuta 2006. Vammaisyleissopimuksen 27 artiklassa vahvistetaan vammaisten henkilöiden oikeus tehdä työtä yhdenvertaisesti muiden kanssa avoimilla ja osallistavilla työmarkkinoilla.¹
4. Direktiivillä 2000/78/EY luodaan yleiset puitteet, joilla torjutaan muun muassa vammaisuuteen perustuvaa syrjintää työssä ja ammatissa, jotta jäsenvaltioissa voidaan toteuttaa yhdenvertaisen kohtelun periaate. Yhtäläisten työllistymismahdollisuuksien varmistaminen, työpaikan kohtuullisten mukautusten tarjoaminen ja vammaisuuteen perustuvan syrjinnän torjuminen ovat keskeisiä toimenpiteitä, joilla edistetään vammaisten henkilöiden osallistavaa ja kestävä työllisyyttä.
5. Tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista vuonna 2019 annetun direktiivin (EU) 2019/882 mukaan tiettyjen Euroopan markkinoille saatettujen tuotteiden ja palvelujen on oltava esteettömiä, jotta vammaisten henkilöiden on helpompi elää itsenäistä elämää ja jotta yhteiskunta ja työmarkkinat ovat osallistavammat.

¹ Vammaisyleissopimuksen 27 artiklan tulkintaa selitetään vammaisten henkilöiden oikeuksia käsittelevän YK:n komitean 9. syyskuuta 2022 julkaisemassa yleiskommentissa nro 8, joka koskee oikeutta työhön ja työllisyyteen.

6. Euroopan komissio on sitoutunut luomaan tasa-arvon unionin, johon komission 3. maaliskuuta 2021 hyväksymällä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategialla 2021–2030 annetaan merkittävä panos. Strategialla pyritään parantamaan vammaisten henkilöiden elämää EU:ssa ja sen ulkopuolella tukemalla vammaisyleissopimuksen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Strategialla pyritään myös edistämään laadukkaiden ja kestävien työpaikkojen saatavuutta, ja siinä todetaan, että työelämään osallistuminen on paras tapa varmistaa taloudellinen riippumattomuus ja sosiaalinen osallisuus. Siinä kehoitetaan jäsenvaltioita muun muassa vahvistamaan vuoteen 2024 mennessä tavoitteet vammaisten henkilöiden työllisyysasteen nostamiseksi ja työllisyysasteen erojen pienentämiseksi vammaisten ja muiden henkilöiden välillä, jotta saavutetaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevassa toimintasuunnitelmassa vuodeksi 2030 ehdotettu työllisyyttä koskeva yleistavoite.
7. Kesäkuussa 2021 antamissaan päätelmissä neuvosto suhtautui myönteisesti komission esittämään vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan strategiaan 2021–2030 ja hyväksyi sen sekä kehotti jäsenvaltioita muun muassa jatkamaan kansallisten strategioiden ja politiikkojen kehittämistä ja päivittämistä vammaisyleissopimuksen panemiseksi täytäntöön tarpeen mukaan strategian mukaisesti.
8. Vammaisten henkilöiden työllisyyspaketti, joka on vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan strategiaan 2021–2030 kuuluva lippulaivahanke, sisältää joukon muita kuin lainsäädäntötoimenpiteitä (kuten suuntaviivoja ja esimerkkejä positiivisista toimista), joilla pyritään parantamaan vammaisten henkilöiden työmarkkinatuloksia. Se kattaa kuusi toimintaa: vahvistetaan työllisyys- ja integrointipalvelujen valmiuksia, edistetään rekrytointimahdollisuuksia positiivisilla toimilla ja stereotyyppien torjumisella, varmistetaan työpaikan kohtuulliset mukautukset, autetaan vammaisia henkilöitä pysymään työelämässä, ennaltaehkäistään kroonisiin sairauksiin liittyviä vammoja, taataan ammatillisen kuntoutuksen järjestelmät sairauksien ja työtapaturmien tapauksissa sekä tarkastellaan laadukkaita työpaikkoja suojatyössä ja väyliä avoimille työmarkkinoille.

KOROSTAA SEURAAVAA:

9. Vammaisten ja muiden henkilöiden työllisyysasteen välillä on huomattava 24,2 prosenttiyksikön ero (vammaisten henkilöiden työllisyysaste on 50,8 prosenttia ja muiden henkilöiden 75 prosenttia).² Vielä huonompi tilanne on vammaisilla naisilla. Heistä vain 48,3 prosenttia on työelämässä, kun vammaisista miehistä 53,9 prosenttia on työelämässä.³ Vammaisten henkilöiden työttömyysaste on EU:ssa 17,1 prosenttia, kun muiden henkilöiden työttömyysaste on 10,2 prosenttia. Vammaisten henkilöiden työvoimaosuus on vain 61,0 prosenttia, kun muiden henkilöiden työvoimaosuus on 82,3 prosenttia. Vammaisilla henkilöillä on muita enemmän vaikeuksia löytää työtä, minkä vuoksi heillä on suurempi riski päätyä pitkäaikaistyöttömiksi tai jäädä kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle. Työelämässä olevat vammaiset henkilöt eivät yleensä työskentele avoimilla työmarkkinoilla⁴ vaan suojatyöpaikoissa tai työpaikoissa, joissa vaatimustaso tai palkkaus on matalampi (kuten 16 prosentin keskimääräinen vuotuinen palkkaero osoittaa) tai joissa työsuhteet ovat epävarmemmat tai koulutusmahdollisuudet heikommat, minkä vuoksi he ovat muita alttiimpia työssäkäyvien köyhyydelle. Lisäksi covid-19-kriisillä on ollut suhteettoman suuria vaikutuksia vammaisiin henkilöihin, ja heidän on monissa tapauksissa ollut muita vaikeampi osallistua työmarkkinoille esimerkiksi siksi, että etätyöratkaisut eivät ole olleet tarpeeksi esteettömiä.
10. On ratkaisevan tärkeää edistää vammaisten henkilöiden työpaikkojen laatua, jos halutaan varmistaa hyvin toimivat ja osallistavat työmarkkinat. Vammaisten henkilöiden potentiaalin hyödyntäminen on nykyisessä väestökadon sekä työvoima- ja osaamisvajeen kontekstissa myös keino saavuttaa korkeampi kokonaistyöllisyysaste Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa asetetun työllisyystavoitteen mukaisesti. Tällä on merkitystä myös vihreän ja digitaalisen siirtymän kontekstissa, koska tällainen siirtymä tarjoaa uusia työllistymismahdollisuuksia vammaisille henkilöille.

² Tietolähde: Eurostat. Euroopan komissio (2021): [European Comparative data on Europe 2020](#)

³ Tietolähde: Vuoden 2021 tasa-arvoindeksi, [Euroopan tasa-arvoinstituutti \(europa.eu\)](#)

⁴ Euroopan komissio ja vammaiskysymyksiä käsittelevä korkean tason työryhmä (2016): ”Eight Disability High Level Group Report On The Implementation Of The UN Convention On The Rights of Persons with Disabilities”.

11. Vammaisten henkilöiden sosiaalisen osallisuuden ja taloudellisen riippumattomuuden kannalta on erityisen tärkeää, että heillä on mahdollisuuksia osallistua työmarkkinoille ja päästä laadukkaisiin työpaikkoihin. Vammaisilla henkilöillä, erityisesti vammaisilla naisilla, on kuitenkin edelleen monenlaisia vaikeuksia päästä avoimille työmarkkinoille ja säilyttää virallinen työpaikka. Näitä esteitä on sekä kysyntäpuolella (esimerkiksi syrjintä, leimautuminen, väärät käsitykset työpaikan mukauttamiseen ja kohtuullisten mukautusten tarjoamiseen liittyvistä kustannuksista, virheelliset käsitykset tuottavuudesta, saatavilla olevaa tukea koskevan tiedon tai tietoisuuden puute) että tarjontapuolella (esimerkiksi koulutustaso ja taidot, yksilöllisen tuen tarve, myös työnhaussa, ja leimautumisen pelko). Lisäksi esteet liittyvät asiayhteyteen ja institutionaalisiin tekijöihin (vammaisten henkilöiden syrjintä, vaikeudet yhdenvertaisesti muiden kanssa käyttää muun muassa keskeisiä palveluja, kuten liikennevälineitä, ja rakennettua ja digitaalista ympäristöä, sekä vammaisten työntekijöiden kyvyttömyys säilyttää vammaisetuudet työssä ollessaan).
12. Vammaiset henkilöt ovat hyvin moninainen ja heterogeeninen ryhmä. Vammaiset henkilöt kohtaavat toisinaan monenlaista syrjintää, ja joillakin heistä on monimutkaisia tarpeita, jotka edellyttävät yksilöllistä lähestymistapaa ja tukea, joka on räätälöity erityisiin yksittäisiin tilanteisiin. Jotta työpaikkoihin löydetäisiin tekijät, on tarpeen arvioida kunkin yksittäisen henkilön tarpeita ottaen muun muassa huomioon vamman laatu, työpaikalla tarvittava tuki, urakehitysnäkymät ja sosiaalisen tuen tarpeet. Tässä yhteydessä olisi kiinnitettävä huomiota myös haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin ottaen huomioon sukupuolten tasa-arvonäkökulma ja intersektionaalinen ulottuvuus. Osallistava koulutus ja riittävät sosiaalipalvelut, tehokkaat työvoimapalvelut, mukaan lukien positiiviset toimet, kohtuulliset mukautukset työpaikalla, ammatillinen kuntoutus ja suojatyö ovat tärkeitä tekijöitä, joilla varmistetaan, että vammaiset henkilöt voivat päästä ja osallistua avoimille työmarkkinoille.

13. Sosiaalipalveluja olisi käytettävä aktiivisen osallisuuden välineenä, sillä laadukkaiden ja esteettömien sosiaalipalvelujen riittävä saatavuus on perusedellytys sille, että vammaiset henkilöt voivat osallistua aktiivisesti työmarkkinoille. Vammaisille henkilöille olisi tarjottava yksilöllisiä sosiaalisen osallisuuden palveluja, kuten neuvontaa ja mentorointia sekä sosiaalityö- ja tukipalveluja, jotta he voivat kohentaa sosiaalista asemaansa, parantaa työllistettävyyttään ja löytää työtä. Lisäksi yksilöllisiä toimenpiteitä ja tukipalveluja, kuten henkilökohtaista avustusta sekä kuljetus- ja tulkkauspalveluja, olisi tarvittaessa oltava saatavilla yhtäläisten työllistymismahdollisuuksien varmistamiseksi. Työvoimapalvelujen olisi tarjottava tukea, muun muassa ohjausta ja neuvontaa, työnvälitystä, ergodiagnostiikkaa, uudelleenkoulutusta ja ammatinvalinnanohjausta sekä yhteistyötä työnantajien ja koulujen, erityisesti paikallisten työnantajien ja vammaisille henkilöille koulutusta tarjoavien koulujen, kanssa. On tarpeen tukea järjestelmällisesti sosiaali- ja integraatiopalvelujen kehittämistä, jotta niillä on riittävät valmiudet ja rahoitus.
14. Vammaisten henkilöiden työmarkkinatulosten parantamiseksi on tarpeen edistää synergioita ja yhteistyötä kaikkien asiaankuuluvien palvelujen, tarjoajien ja toimijoiden välillä, mukaan lukien terveys- ja kuntoutuspalvelut, sosiaalipalvelut, työvoimapalvelut, työnantajat, työmarkkinaosapuolet, kansalaisjärjestöt, vammaisjärjestöt, potilasjärjestöt, koulut ja kunnat. Myös sidosryhmien osallistuminen alue- ja paikallistasolla on erityisen tärkeää.
15. Yhteisötalous, jolla täydennetään jäsenvaltioiden toimia laadukkaiden sosiaalipalvelujen tarjoamisessa, on keskeisellä sijalla helpotettaessa vammaisten henkilöiden sosiaalista osallistumista ja työmarkkinoille osallistumista. Erityisesti yhteiskunnallisilla yrityksillä voidaan edistää aktiivista kansalaisuutta, ja ne ovat erinomainen esimerkki ”ihmisten hyväksi toimivasta taloudesta”. Yhteiskunnalliset yritykset tarjoavat vammaisille henkilöille mahdollisuuksia parantaa osaamista ja auttavat siten heitä valmistautumaan ja osallistumaan avoimiin työmarkkinoihin. Vammaisten henkilöiden työmarkkinoille osallistumisen parantamiseksi on tärkeää edistää yhteiskunnallisia yrityksiä ja hyödyntää kaikilta osin niiden potentiaalia toimia ponnahduslautana laadukkaasta suojatyöstä avoimille työmarkkinoille.

16. Vammaisten henkilöiden pääsyä avoimille työmarkkinoille olisi edistettävä erilaisin välinein, kuten työnantajille maksettavilla rahoitusosuuksilla, verovähennyksillä sekä työhönottokannustimilla ja -kiintiöillä. Monet jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön kiintiöjärjestelmän, joka velvoittaa työnantajat joko palkkaamaan vähimmäismäärän vammaisia henkilöitä tai maksamaan rahallisia seuraamuksia, esimerkiksi sakkoa. Kiintiöjärjestelmän toimivuuden haasteena on kuitenkin tasapainon löytäminen seuraavien välillä: työnantajien motivaatio vastata vammaisten henkilöiden työllistämisestä mahdollisesti aiheutuvista lisäkustannuksista ja kiintiön täyttämättä jättämisestä johtuvat rahalliset seuraamukset. Työhönottoa olisi edistettävä myös torjumalla stereotypioita ja vääriä käsityksiä, jotka liittyvät esimerkiksi hallinnollisiin kustannuksiin, poissaoloihin ja heikkoon suoritustasoon, sekä antamalla työnantajille tietoa saatavilla olevasta tuesta, edistämällä hyvien käytäntöjen jakamista, myöntämällä moninaisuuspalkintoja ja niin edelleen. Siirtymistä työvoiman ulkopuolelta työmarkkinoille olisi tuettava osallistavilla sosiaaliturvajärjestelmillä, eikä tämä saisi johtaa siihen, että pienennetään vammaisetuuksia, joilla tasataan vammaisuuteen liittyviä korkeampia elinkustannuksia.
17. Käytännöt, kuten työpaikkojen mukauttaminen ja työajan järjestäminen esimerkiksi osa-aikatyön avulla, ovat erittäin tehokkaita keinoja integroida vammaisia henkilöitä avoimille työmarkkinoille. Joustavien työnteon muotojen, erityisesti etätyön, käyttö on lisääntynyt covid-19-pandemian aikana. Näitä käytäntöjä ja yleensä ottaen esteettömien ja osallistavien tietoteknisten ratkaisujen ja välineiden käyttöä olisi edistettävä keinona hyödyntää vammaisten henkilöiden potentiaalia ja vauhdittaa sellaisten työolojen luomista, jotka ovat omiaan helpottamaan vammaisten henkilöiden tasavertaista osallistumista. Työnantajia, erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä, olisi tarvittaessa tuettava niiden pyrkimyksissä parantaa käytäntöjä ja työn organisointia. On olennaisen tärkeää, että työnantajat saavat tukea, myös taloudellista tukea, jotta ne voivat tarjota kohtuullisia mukautuksia työpaikalla ja kotona, kun on kyse etätyöstä, sekä hankkia tarvittavia laitteita, kuten esteettömiä ja osallistavia viestintävälineitä, teknisiä ratkaisuja ja ohjelmistoja. Olisi myös taattava asianmukainen työterveys ja -turvallisuus.

18. Vammaisten henkilöiden saatavilla on oltava kattavia kuntoutuspalveluja, joilla tuetaan heidän osallistumistaan työmarkkinoille, autetaan ehkäisemään psykologisia ongelmia ja sosiaalista syrjäytymistä, tuetaan ammatillista koulutusta sekä edistetään taitojen, myös tietoteknisten taitojen, kehittämistä. Näiden palvelujen tehokkaan ja oikea-aikaisen tarjonnan varmistamiseksi on tarpeen edistää yhteyksiä ja synergioita työllisyys-, terveys-, sosiaali- ja työkuntoutuspalvelujen välillä muun muassa ottamalla käyttöön yksittäistapausten hallinnointi. Kattavan kuntoutuksen tulokset, jotka parantavat työkykyä ja siten mahdollisuuksia saada laadukas työpaikka, voitaisiin ottaa huomioon ennen päätösten tekemistä työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisestä.
19. Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) annetulla asetuksella pyritään edistämään vammaisten henkilöiden tasavertaista integroimista yhteiskuntaan ja tuetaan jäsenvaltioiden pyrkimyksiä panna vammaisyleissopimus täytäntöön. Lisäksi ESR+:lla pyritään edistämään työllisyyttä aktiivisilla toimilla, jotka mahdollistavat erityisesti nuorten, pitkäaikaistyöttömien, muita heikommassa asemassa olevien ryhmien ja työelämän ulkopuolella olevien integroitumisen työmarkkinoille, sekä toimilla, joilla edistetään itsenäistä ammatinharjoittamista ja yhteisötaloutta. ESR+:lla olisi myös osaltaan varmistettava esteettömyys, jotta voidaan parantaa vammaisten henkilöiden integroitumista työelämään ja koulutukseen ja siten parantaa heidän osallisuuttaan kaikilla elämänaloilla.

20. Puheenjohtajavaltio Tšekki järjesti Prahassa 20. ja 21. syyskuuta 2022 konferenssin vammaisten henkilöiden integroitumisesta työmarkkinoille. Konferenssin aikana komissio käynnisti eurooppalaisen vammaisten henkilöiden työllisyyspaketin, ja samalla myös vahvistettiin paketin kuuden pääasiallisen toiminta-alan merkitys. Osallistajat korostivat, että on tärkeää lisätä vammaisten henkilöiden osuutta työmarkkinoilla. Lisäksi he korostivat muun muassa tarvetta tarjota vammaisille henkilöille ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksia siten, että asetetaan painopiste tietotekniseen osaamiseen, myös digitaaliteknologian käyttöön. Konferenssissa käytyjen keskustelujen perusteella on selvää, että vammaisten henkilöiden tarpeiden moninaisuus olisi tunnustettava ja että heidän motivaationsa olisi otettava asianmukaisesti huomioon. Pakettiin sisältyvät toimenpiteet on suunnattu ensisijaisesti työnantajille. Näin ollen konferenssissa vahvistettiin, että on tärkeää tukea avoimilla työmarkkinoilla toimivia työnantajia niiden pyrkimyksissä rekrytoida vammaisia henkilöitä ja auttaa heitä pysymään työelämässä. Samalla on tunnustettava rooli, joka suojatyömarkkinoilla toimivilla työnantajilla ja yhteiskunnallisilla yrityksillä on tuettaessa asteittaista integroitumista ja siirtymistä avoimille työmarkkinoille, ja edistettävä sitä.
21. Nämä päätelmät perustuvat Euroopan parlamentin, neuvoston, komission ja alan keskeisten sidosryhmien aiempaan työhön ja poliittisiin sitoumuksiin, mukaan lukien liitteessä luetellut asiakirjat.

KEHOTTAJÄSENVALTIOITA KANSALLISEN TOIMIVALLAN MUKAISESTI JA KANSALLISET OLOSUHTEET HUOMIOON OTTAEN

22. panemaan täytäntöön merkitykselliset suuntaviivat ja toimet, jotka sisältyvät komission yhteistyössä vammaisfoorumin ja työmarkkinaosapuolten kanssa esittämään vammaisten henkilöiden työllisyyspakettiin, ja tarvittaessa tukemaan 9. joulukuuta 2021 esitetyn yhteisötalouden toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa;
23. kehittämään yksittäistapausten hallinnointimenetelmiä, jotta voidaan tukea vammaisten henkilöiden pääsyä avoimille työmarkkinoille, mukaan lukien tiivis yhteistyö työvoimapalvelujen, vammaisjärjestöjen, terveyspalvelujen, sosiaaliturvalaitosten, sosiaalipalvelujen ja ammatillisen kuntoutuksen palvelujen välillä;
24. tukemaan toimenpiteitä, joilla ehkäistään riskit, joita vammaisiin henkilöihin kohdistuu työpaikoilla, erityisesti työterveys- ja työturvallisuusriskit sekä kaikenlaisen syrjinnän ja hyväksikäytön riskit;
25. hyödyntämään sellaisten yhteiskunnallisten yritysten potentiaalia, joilla on asiantuntemusta yhteiskunnallisten ja yrittäjyyteen liittyvien lähestymistapojen huomioon ottamisesta ja yhdistelemisestä, jotta voidaan tukea vammaisten henkilöiden integroitumista työmarkkinoille;
26. luomaan ja vahvistamaan alueellisen yhteistyön verkostoja, joissa ovat mukana kaikki sidosryhmät ja toimijat, joilla on rooli vammaisten henkilöiden työllisyyden edistämisessä;
27. kehittämään tehokkaita ja toimivia järjestelmiä ja kannustimia, jotta voidaan kannustaa avoimilla työmarkkinoilla toimivia työnantajia työllistämään vammaisia henkilöitä ja siten kaventaa vammaisten ja muiden henkilöiden välistä palkkaeroa kunnioittaen samalla työmarkkinaosapuolten riippumattomuutta;

28. edistämään ja tukemaan vammaisten henkilöiden työllistymistä julkisella sektorilla, myös varmistamalla esteettömät ja osallistavat työpaikat;
29. tukemaan vammaisten henkilöiden ammatillista koulutusta, myös heidän tietoteknistä osaamistaan ottaen huomioon teknologinen edistys;
30. edistämään digitaalialan ammattilaisten osaamista esteettömyyden alalla, jotta voidaan tehdä digitaalisista tuotteista ja palveluista esteettömiä vammaisille henkilöille ja siten luoda osallistavampia työpaikkoja;
31. harkitsemaan vammaisten henkilöiden kattavan kuntoutuksen tulosten säännöllistä (uudelleen)arviointia heidän työkykynsä osalta ennen mahdollista työkyvyttömyyseläkkeen myöntämistä, myös työssä oleville;
32. helpottamaan vammaisten henkilöiden siirtymistä sosiaalisesta ja ammatillisesta kuntoutuksesta työmarkkinoille, muun muassa perustamalla järjestelmä, jolla vastataan yksilöllisiin tarpeisiin työmarkkinoille osallistumisessa ja ammatillisessa kuntoutuksessa;
33. edistämään kaikkien käytettävissä olevien välineiden käyttöä, erityisesti ammatinvalinnanohjauksen, työkyvyn arvioinnin ja kohtuullisia mukautuksia koskevan koulutuksen alalla, jotta voidaan tunnistaa vammaisten henkilöiden konkreettiset tarpeet ja helpottaa siten heidän työllistymistään avoimilla työmarkkinoilla;
34. pyrkimään varmistamaan, että sosiaalista suojelua koskevilla politiikoilla osaltaan helpotetaan tehokkaasti vammaisten henkilöiden työllistymistä, muun muassa tarvittaessa korvaamalla vammaisuuteen liittyvät lisäkustannukset myös töissä käyville, samalla kun tarjotaan kohtuullinen elintaso ja kaikki tarvittava tuki niille, jotka ovat ja pysyvät työmarkkinoiden ulkopuolella;

35. hyödyntämään saatavilla olevia EU:n rahoitusvälineitä, erityisesti ESR+:aa, jotta voidaan tukea vammaisten henkilöiden integroitumista työmarkkinoille, esimerkiksi parantamalla työllistymis- ja ammatinvalintaohjauspalvelujen esteettömyyttä ja osallistavuutta sekä edistämällä yhdenmukaisia väyliä vammaisten henkilöiden integroimiseksi työmarkkinoille;
36. harkitsemaan toimenpiteitä kaikilla vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian 2021–2030 kattamilla aloilla, jotta voidaan tukea strategiassa jäsenvaltioille osoitettujen kehotusten täytäntöönpanoa. Näiden kehotusten mukaan jäsenvaltioiden olisi
- vahvistettava vuoteen 2024 mennessä tavoitteet vammaisten henkilöiden työllisyysasteen nostamiseksi ja työllisyysasteen erojen kaventamiseksi vammaisten ja muiden henkilöiden välillä, jotta saavutetaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevassa toimintasuunnitelmassa vuodeksi 2030 ehdotettu työllisyyttä koskeva EU:n yleistavoite,
 - lujitettava vammaisille henkilöille suunnattujen työvoimapalvelujen valmiuksia ja tehostettava tätä varten yhteistyötä työmarkkinaosapuolten ja vammaisjärjestöjen kanssa,
 - helpotettava itsenäistä ammatinharjoittamista ja yrittäjyyttä, myös älyllisesti vammaisten ja psykososiaalisista rajoitteista kärsivien henkilöiden keskuudessa, tarjoamalla tukea oikeudellisissa ja liike-elämän asioissa, muun muassa käyttämällä EU:n varoja,
 - asetettava tavoitteet vammaisten aikuisten koulutukseen osallistumiselle sen lisäämiseksi ja varmistettava, että kansalliset osaamisstrategiat kattavat vammaisten henkilöiden erityistarpeet, jotta autetaan saavuttamaan osaamisohjelmassa ja sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevassa toimintasuunnitelmassa asetettu tavoite;
37. tarvittaessa autettava panemaan täytäntöön ja levittämään vammaisten henkilöiden työllisyyspaketin tuloksia kansallisella tasolla ja kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden keskuudessa kyseisen aloitteen vaikutusten maksimoimiseksi;

KEHOTTA KKOMISSIOTA

38. jatkamaan vammaisten henkilöiden tilanteen seuraamista työllisyyden, koulutuksen, köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen aloilla, myös talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä. Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä vammaisiin naisiin ja mahdollisuuksien mukaan henkilöihin, jotka kohtaavat monenlaista syrjintää;
39. tukemaan ja seuraamaan vammaisten henkilöiden työllisyyspakettiin sisältyvien aloitteiden täytäntöönpanoa;
40. tukemaan ja seuraamaan toimivaltaansa kuuluvien yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa esitettyjen merkityksellisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa;
41. tukemaan ja helpottamaan vastavuoroista oppimista ja hyvien käytäntöjen vaihtoa vammaisten henkilöiden työmarkkinoille integroitumisen alalla;
42. tukemaan olemassa olevien ohjelmien avulla vammaisten henkilöiden koulutusta, erityisesti digiosaamista;
43. auttamaan levittämään vammaisten henkilöiden työllisyyspakettiin sisältyviä käytännöllisiä välineitä ja suuntaviivoja;

44. tukemaan edelleen vammaisfoorumin työtä, jotta voidaan helpottaa vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian täytäntöönpanoa ja edistää vaihtoa kaikkien sidosryhmien välillä Euroopan tasolla;

**KEHOTTA TYÖLLISYYSKOMITEAA (EMCO) JA SOSIAALISEN SUOJELUN
KOMITEAA (SPC)**

45. ottamaan jatkossakin yhteistyössä komission kanssa huomioon vammaisten osallisuuden seurattaessa työllisyyden ja sosiaalista kehitystä EU:ssa.
-

Viiteasiakirjat

1. EU:n toimielinten välinen taso

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_fi.pdf

European Inclusion Summit 2020 -huippukokous: [EU:n jäsenvaltioiden edustajien julistus vammaisten henkilöiden eduista \(englanniksi\)](#)

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma (6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma (14890/21 + ADD 1)

2. EU:n lainsäädäntö

Direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16–22)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70–115)

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17–75)

3. Euroopan unionin neuvosto

Neuvoston päätös, tehty 26 päivänä marraskuuta 2009, vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta

Neuvoston päätelmät vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta strategiasta 2021–2030 (9749/1/21 REV 1)

Neuvoston päätelmät perusoikeuskirjan soveltamisen vahvistamisesta Euroopan unionissa (6795/21)

Neuvoston päätelmät: [Haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllisyyden parantaminen](#) (14646/19)

[Neuvoston päätelmät vammaisten henkilöiden urheilumahdollisuuksista](#) (EUVL C 192, 7.6.2019, s. 18–22)

Neuvoston päätelmät hyvinvointitaloudesta (13432/19)

Neuvoston päätelmät Euroopan vammaisstrategian 2010–2020 täytäntöönpanon tukemisesta (11843/11)

4. Euroopan komissio

Komission tiedonanto (COM(2010) 636 final): Euroopan vammaisstrategia 2010–2020

Komission valmisteluasiakirja (SWD(2020) 291 final): Euroopan vammaisstrategian 2010–2020 arviointi

Komission tiedonanto (COM(2021) 101 final): Tasa-arvon unioni: vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030

Komission tiedonanto: Ihmisten hyväksi toimivan talouden rakentaminen: yhteisötalouden toimintasuunnitelma (2021)

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma (6649/21 + ADD 1 + ADD 2)

5. Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentin päätöslauselma yhdenvertaisesta kohtelusta työssä ja ammatissa vammaisyleissopimuksen valossa

6. Yhdistyneet kansakunnat

YK:n yleiskokous, yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista: päätöslauselma / hyväksytty yleiskokouksessa 24.1.2007, A/RES/61/106, saatavilla verkko-osoitteessa <https://www.refworld.org/docid/45f973632.html>
